

ПРВИ ДАНИ У ШТАБУ ЧАЧАНСКОГ НОП ОДРЕДА „ДР ДРАГИША МИШОВИЋ“

Поводом напада Немачке на Совјетски Савез, 22. VI 1941. године, Окружни комитет КПЈ за Чачак је истог дана одржао састанак у градском парку у Чачку. Састанку су присуствовали Радослав Раде Ммнић, секретар ОК, Милорад Миле Станишић, Милан Бата ЈанкоБмћ, ја и још двојица другоова које нисам у то време познавао. Сви смо изразили радост и задовољство због насталог рата против Совјетског Савеза. Сматрали смо да је то »сигнал за устанак и борбу против окупатора.

На састанку смо одлучили да се одмах приступи интензивним припремама: организовању десетина и курсева прве помоћи, сакупљању оружја и муниције, вежбању са омладином у руковању оружјем. У току састанка наишао је скојевац Милош Миша Тадић, син полицијског писара, и предао нам списак из полиције у коме су били уписани комунисти које је требало одмах похапсити. Присутни су узели на себе обавезу да што пре обавесте све оне који су били на списковима како би се блашврремено склонили испред непријатеља. Ја се нисам налазио на том описку, пошто сам у Чачку био мање познат. Међутим!, полиција је добила други списак од стране љотићеваца у коме сам се и ја налазио, тако да сам у току ноћи 22/23. јуна 1941. ухаишен,

Све нас ухапшене Немци оу опровели и затворили у један магацин Војно-техничког завода у Чачку. Првих дана ни)су нас саслушавали. Уочи Видовдана, 28. VI Немци су били узнемирени и очекивали су као да ће их неко напасти, (па)су појачали будност. Вероватно се радило о неком ранијем обавештењу да ће на дан националног празника бити нека од акција против окупатора. Ми смо, опет, веровали да ће спрема напад на затвор, да се наши другови опремају да нас ослободе.

Није дошло ни до покушаја ослобађања па омо нас неколико затвореника озбиљно намеравали и припремали ое да извршимо напад на немачке страж!аре и побегнемо. Али било је и оних који ниоу омели да уђу у овако ризичну акцију, а и Немци су били врло будни, тако да од овега тога није било ништа.

На оаслушању сам успео да се опаоem, пре овега, што сам у Чачку живео само једно краће време, па ниоам био „компромито-

ван" као комуниста и што сам умео успешно да се брашш. Иа саслушању сам, између осталог, режао да ми је отац погинуо на Колубари 1914, да ми је мајка активно учествовала у првом светском рату помажући устанике у топличком устанку 1917. године и због тога стрељана од стране Бугара. Саолушавао ме је један инспектор из Аћимовићевог Комесаријата из Београда. Када је „констатовао" да оам из национално иоправне породице, пустио ме је уз напомену да не треба да имам никакве везе са „оним мангупима из шуме", већ да радим свој посао и ћутим.

Одмах по изласку из затвора (другог или трећег јула 1941) повезао сам се са Окружним комитетом, По њиховом задатку сам, са једним куриром, отишао 5. VII 1941. у оело Атеницу код Чачка, где сам се саотао са инструктором По(крајинског комитета КПЈ за Србију, Бранком Крсмановићем Параћинцем. Он је био задужен за организацију устанка у чачанском крају.

Крсмановић ме је упознао са одлуком о дизању устанка и потреби да се најпре формира штаб Чачанског одреда, Саопштио ми је да оам и ја предвиђен да уђем у штаб и да ћу бити заменик политичког комесара и руководиоца организације у одреду. Тога дана, у кући Милоја Трипковића у Атеници, Браниоо Крсмановић је и другим члановима Окружног комитета, који су пристизали појединачно, саопштавао дужности које ће преузети у руководству одреда,

Мени је посебно окренуо пажњу на функцију партијског руководиоца и велику одговорност у вези с тим. Рекао ми је да Ратко Митровић има неки специјални задатак за извесно време и да ћу ја морати да обављам и дужности политичког комесара одреда. Касније сам сазнао да је Ратко био ангажован око омештаја и обезбеђења радио станице ЦК КПЈ у драгачевоком орузу.

Сутрадан (6. VII 1941), у (суојем оелу Кулиновцима, у кући браће Десимира и Ратка Васиљевића одржан је значајан састанак коме је присуствовало око 15 лица, углавном чланова Окружног комитета КПЈ и других партијских кадрова. На састанку је именован еастав Штаба Чачанског партизанског одреда који је добио име „Др Драгиша Мишовић". За команданта одреда одређен је Момчило Моле Радоављевић, правник из села Липнице, за његовог заменика Радован Јовановић, радник из Прелине. Ратко Митровић је одређен за политичког комесара, а ја за његовог заменика. Др Момчило Катанић постао је санитетоки референт у Одреду. У име ПК КПЈ за Србију састанку је присуствовао Бранко Крсмановић Параћинац.

После овог састанка командант Одред је одржао састанак са предвиђеним командирима партизанских чета,

Формирање првих трнавских чета (из трнавског среза) извршено је 12. јула у Стјенику, на планини Јелици. Том приликом образована је Трнавска и Слатинска чета. Првим борцима одржао

је говор Момчило Моле Радосављевић, командант Одрета. Измлеђу осталог, говорио је о међународној ситуацији и о рату између Совјетског Савеза и Немачке. Режао је да ће устанак бити подигнут у читавој земљи и да не треба да чекамо да нас други ослободи.

Ја сам одржао посебан састанак са политичким комесарима чета и њиховим заменицима на коме сам разрадио задатке који стоје пред комесарима у вези (са животом, идеолошким и културним радом. Заменици комесара били су партијски руководиоци у четама, па су добили задатке у вези организационог учвршћења партијских организација и њиховог омаоовљења.

Штаб Одрета је послао формирања трнавских чета у Стјенику кренуо у љубићки орез. У оелу Горњој Трепчи ерели амо се са Миленком Никшићем и Средојем Урошевићем и борцима из овог среза. Члан Штаба одрета Момчило Катанић извршио је преглед свих бораца и дао неопходна упутства у вези са личном хигијеном и одржавањем кондиције и здравља бораца. Ово исто урадио је др Катанић претходног дана у Стјенику.

Из Горње Трепче Штаб одрета је са љубићким партизанима прешао у суседно село Остру и под (самим: врхом узвишења Острица формиране су четири љубићке чете. Оне су тада биле малобројне, али је постављен задатак да оне што пре омаоове јер су за то постојале објективне могућности. Тада смо предвидели за командира Прве љубићке чете Миленка Никшића, Друге Славка Крупежа, Треће Средоја Урошевића и Четврте Новака Лукића.

Чланови Штаба одрета, са својим пратиоцима: Ненадом Стевчићем, Животом Петронијевићем, Душаном Азањцем, Слободаном Ненадићем, Мићуном Бојовићем, Драгољубом Стевовићем и Иодором Стојићем кренули су из Остре у таковски крај. У селу Леушићима нашли смо окупљене партизанске борце из овог среза. У Основној школи одржали смо маооан збор коме је присуствовало и доста жена. На збору су говорили Момчило Моле Радосављевић и др Момчило Катанић.

Нио мо ое дуго задржавали у таквом орезу јер смо планирали да обиђемо и организујемо чете у драгачевском срезу. Крекули смо 18. јула 1941. шдине и око 16 чашва наишли смо на терен села Горња Горевница (љубићки орез). Били смо расположени и певали борбене песме. На шајкачама (оно имали петокраке звезде са тробојмама. Одмах по преласку пута који води ка руднику у оелу Милићевцима, изашла је пред нас једна жена из дворишта и прилично уплашено и унезверено рекла: „Не знам жо сте, али видим да сте Срби. Бежите, ево Немаца доле у заоеди“. Ја оам рекао Мољу да станемо и иститамо датуацију. Међутим, Моле је почео да ее буки рекавши „Немој да дижеш пајнику“. У том моменту један оељак нам је сигнализирао да ое Немци налазе на левој страни у заоеди. Кренули смо на супротну страну, али оно наишли на жандарме који су викали да станемо. Када ми то нисмо учинили, почели су да пуцају за нама што су одмах учинили и Немци.

Прва љубићка партизанска чета, на челу са командиром Миленком Никшићем, налазила се у непосредној близини и када се чула пуцњава, борци ове чете отворили су ватру, што је код Немаца изазвало забуну и они су почели да се повлаче.

При повлачењу чланова Штаба и курира највише је заостао др Момчило Катанић и рањени пратилац Живота Петронијевић. Њих двојицу су Немци заробили и спровели у Чачак. После два дана, тј. 20. јула 1941. године, обојица су стрељани на игралишту „Борца“ у Чачку са још десет родољуба. Било је то прво стрељање у чачанском крају.

Остали чланови Штаба успели су да се извуку поблачећи ое тактички уз реку правећи цик-цак покрете. Ја оам имао већ доста искуства па сам користио природне заклоне речног корита, а и друге сам на то упућивао.

Ја оам успео са другом Душаном Азањцем да пређем Мораву и да ое иопод оаме планине Јелице вратим на терен који је држала Слагинока чета. Командант Моле Радоављевић отишао је на другу страну, па је потом дошао у оело Трnavу. Борци у трнавском срезу су обавештени да смо ови изгинули и били су деморалисани. Вест о стрељању на игралишту „Борца“ такође је унела немир и неспокојство, па се почело размишљаати да се борци, који нису компромитовани, врате привремено овојим кућама.

Тако је у трнавском срезу дошло до формирања деоетина које су распуштене кућама и које су позиване када се кретало у акцију. Убрзо је ова грешка уочена, па су борци поново враћени у чете када су почеле бројне диверзије и борбе против жандарма и окупатора.

Лазар Лазо ЛАЗИЋ